

פניני הפרשה

יתרו

עלון מס'

1025

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לשמוע ולבוא

וישמע יתרו וגו' את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יה. א)

כתב רש"י: "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". ויש להבין מה יש בשני דברים אלו דוקא שגרמו ליתרו להתעורר?

אלא, בשעת קריעת ים סוף, לא רק יתרו התפעם, אלא העולם כולו עמד נדהם ומשתומם, ככתוב בשירת הים "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען". ובכל זאת, לא השתנה אצלם מאומה, כי כל הגויים שמעו, פחדו ורעדו, אבל לא השכילו לתרגם את השמיעה למעשה, ואילו יתרו שמע ועשה מעשה, "ובא" ללמוד תורה ולהחכים.

ומה באמת גרם לו לבוא יותר מכל השאר? התשובה היא, שהוא לא רק שמע על קריעת ים סוף אלא גם על מלחמת עמלק. כיון שראה שלמרות כל הנסים שנעשו בקריעת הים, שנבקעו כל מימות שבעולם, ולקו על הים הרבה מכות (כמבואר בהגדה של פסח), למרות כל זה עמלק בא להילחם, אז הוא הסיק שלא מספיק לשמוע אלא צריך לבוא ולחזק את האמונה. מדת העמלקיות נשארה בעולם, פחד שגם ההתפעלות שלו תפוג ולא ישאר ממנה מאום. לכן הבין שעליו לקום ולעשות מעשה – לבוא למשה כדי ללמוד תורה כמו שמבאר רש"י על הפסוק "ויספר משה לחותנו" למשוך את לבו לקרבו לתורה.

הרי לנו שבלי תורה גם כשיראה אדם נסים ונפלאות, עלול הוא להישאר במצב של עמלק ח"ו. לפיכך היה יתרו מוכרח לבוא ללמוד תורה כדי להשאיר את הרושם של הנסים ששמע ביציאת מצרים.

הגאון הצדיק רבי שימשון פינקוס זצ"ל השתתף בכמה וכמה סמינרים לקירוב רחוקים. משבאו אליו כאלה אשר הושפעו לטובה, ואמרו כי סבורים הם שתוכן וצורת ההרצאות היא שגרמה להם לחזור ליהדות, השיבם הרב וכי שמעתם על מישהו ששמע את ההרצאה הטובה ביותר ושינה את דרך חייו תוך שבוע? ודאי שלא! וא"כ איך אנשים יוצאים מסמינר ומשנים את כל אורחות חייהם? הסיבה האמיתית היא עצם המסירות לבוא ולשמוע את דברי התורה. זה עצמו מחולל את השינוי.

שיא תורני	עצה טובה
<p>חמשנה הקמנה ביותר במסכת נזיר (ה' ע"א) מופיעה משנה בת ארבע מלים בלבד: "סתם נזירות שלושים יום".</p>	<p>בן-זוג המעוניין לגרום ששותפו לנישואין יתרגל להודות על האמת, ישבח אותו כאשר הוא מודה בטעותו, ויתן לו תחושה שהוא יצא ברווח כאשר הודה על כשלוננו, ולא ינצל זאת לקטרג ולומר לו "את / אתה רואה שצדקתי...". כמו כן, יש לדעת שאמנם הודאה בטעות היא קשה - ואפילו קשה מאד - אך רק בתחילת הדרך. בן-זוג שהרגיל את עצמו להודות בטעותו, יבחין עד כמה ההודאה יכולה להיות קלה ונוחה. (הרב שמחה כהן שליט"א)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"העושר והכבוד מטים לב האדם מעבודתו יתברך, כדכתיב 'ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך' וגו', כי בהיות האדם בדוחק, תמיד נושא עיניו לשמים ואומר 'הושיעה ה' וחנוני', אבל העשיר עם כי ודאי מאת ה' השיג העושר, אבל הוא טועה בדמיונו ואומר 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'".
("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ט"ז).

ויצא משה לקראת חותנו וגו' וישאלו איש לרעהו לשלום (יח. ז)

נראה לבאר בס"ד על פי מה שכתב רבנו האר"י ז"ל שמושה רבנו הוא גלגול הכל ויתרו הוא חלק הטוב של קין, שזה הטעם שלקח משה מבנות יתרו שהוא קין כדי לתקן את אשר לא היו באחזה בגלגול הקודם. וכעת כשבא יתרו להתגייר שאלו איש לרעהו "לשלום", והיינו בכדי לתקן את מה שלא נהגו כראות. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

וירד משה מן ההר אל העם וגו' (יט. יד)

"וירד" מוטעם בדרגא, לרמוז שהוריד מדרגתו (דרגא). וכן יש לרמוז לקמן (פסוק כ') שכתוב "וירד ה'" וגו', וגם שם "וירד" מוטעם בדרגא. וכן לעיל (פסוק י"א). (חן בשפתותיך, כת"י).

נקודת חן / עובדיה חן

מנוע האמון

הטוב שבו, יש בידו את המפתח הגדול ביותר - להתקדמות חיובית. אך נדמה כי אלו הזקוקים יותר מכל לתחושת האמון שלנו כלפיהם הינם חניכינו.

כפי שהקב"ה מאמין בנו, כך אנו כהורים וכמחנכים שלווחיו של הבורא יתברך צריכים ללכת בדרכיו ולהאמין בדור אותו אנו מגדלים, להביט אל תוככי נפשו של הילד, ולהתייחס אליו כפי שפנימיותו מחייבת, ולא כפי מעשיו החיצוניים. כשאנו משדרים לילד שלא משנה מה עובר עליו, אנו מאמינים בו, ואנו יודעים שהטוב שבו - זה הוא באמת, ולמרות שהוא אינו עושה טוב - הוא רוצה בטוב, אנו מחזקים את הדימוי העצמי החיובי שבו, ואת הרצון שלו להוציא לפועל את הכוחות שניתנו לו.

כדי לחזק את האמון בילדכם, התבוננו בו (רצוי כשהוא ישן...), ונסו למצוא בו את הנקודה שהוא באמת טוב בה. כעת מצאו הזדמנות לומר לו אותה בהקשר למעשים שעשה בפועל: "כל הכבוד שויתרת, רואים שיש לך לב טוב", "ראיתי שקמת הבוקר בזמן, אתה חרוץ!".

חשוב שהאמון יהיה אמין. הוא מוכרח להיות מבוסס על משהו אמיתי שאנו רואים בילד. אין לומר לילד למשל "איזה זריז אתה", בעוד הילד נוהג בעצלות רבה. כמו כן, ככל שהאמון ינתן בעקיפין, הילד יקבלו יותר באמינות. למשל, כאשר בשיחה אגבית בין ההורים בלילה, כשהם 'כאילו' חושבים שהילד כבר ישן, הילד ישמע את ההורים משוחחים ביניהם עליו, על הילד שציער אותם היום, והוא ישמע איך הם אומרים בינם לבין עצמם: "איציק שלנו הוא ילד צדיק, מה שקרה זה לא הוא, הוא בודאי ישתפר, אלו רק מעשי ילדות...". כשילד שומע זאת, הדברים מחלחלים. הוא מביין שהדברים לא נאמרו רק כדי לחזקו ולעודדו, והוא מאמין ביכולותיו למרות המעידות (עצה זו כתב הרב ישראל טאומן הי"ו).

כמה מרצים מאוניברסיטה להנדסה עולים על מטוס. לאחר שכולם מתרווחים במושביהם, מודיע להם הקברניט שהמטוס נבנה על ידי התלמידים שלהם... כל המרצים קמים בפאניקה ורצים לכיוון היציאה.

רק מרצה אחד נשאר לשבת נינוח. כשנשאל למה הוא כל כך רגוע, הוא משיב: "אני מכיר טוב את התלמידים שלי. אם הם באמת אלו שבנו את המטוס הזה, יש לי אמון מלא שהדבר הזה אפילו לא יניע"...

*

כאשר משה רבנו מציג את הברכה והקללה בחומש דברים, נאמר "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם" (דברים יא, כז). מי שניחן בהבחנה דקה, ישים לב לשינוי הלשוני שנקטה התורה בין הצגת הברכה להצגת הקללה - בברכה נאמר "אשר תשמעו" בלשון ודאי, ואילו בקללה "אם לא תשמעו" בלשון ספק.

רבנו בחיי והאור החיים הקדוש עומדים על כך, ושניהם לישוב אחד נתכוונו, ישוב המעניק לנו מסר חינוכי חשוב ומעודד: בברכה לא רצה להשמיע פקפוק אם אכן נשמור את המצוות, ולכן אמר "אשר תשמעו" - יש לי אמון מלא שתשמעו ותתברכו.

אדם חייב לזכור כי הנשמה שנתן בו אלוקיו - טהורה היא, והבורא מעניק לו בכל יום מחדש אמון מלא שישתמש בכוחות החיים בכיוון הנכון. כשאדם מודע לכך, קל לו יותר להתגבר על נסיונות ולבחור בטוב.

כפי שהקב"ה מאמין בנו, כך אנו כהורים וכמחנכים שלווחיו של הבורא יתברך צריכים ללכת בדרכיו ולהאמין בדור אותו אנו מגדלים.

*

למעשה, אין מי שאינו זקוק למצרך החיוני הזה ששמו אמון. אדם שחש כי מאמינים בו, ורואים את

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

הרב כהנמן סוגר חשבון עם טיטוס

שכל כך שאפת להשכיח מאתנו, ומלבדם יש עוד ישיבות ומוסדות תורה רבים בכל רחבי תבל, שבהם נמצאים עוד אלפים ורכבות של לומדי תורה!".

הרב מפוניבו' עוד לא סיים את החשבון... רומאים נקבצו סביבו, אך הוא המשיך לנאום ללא חת, כשקולו נישא בככר המרכזית של צד שער טיטוס: "את קודש הקודשים אמנם ביזית וחרפת בצורה נוראה, אבל מציע אני לך לבוא עכשיו אל הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו, ולראות איך יומם ולילה עומדים שם יהודים ומבכים את החורבן, מצפים ומייחלים לבניית בית המקדש, ולומדים ומשננים את תבנית ההיכל וכל מעשהו, וזהו האות והמופת המובהק ביותר שבית המקדש שלנו אכן יבנה במהרה! אתה - נשכחת לנצח, ואיבדת את שמך, ויהודה - לעולם תשב, היו תהיה ופרוח תפרח!".

היה זה מעמד מרגש ביותר, שהמחיש יותר מכל את נצחיותו של העם היהודי, מול התפוררותן של כל האידיאות האחרות שעלו ונפלו על מזבח העמים במהלך הדורות.

שומה עלינו לחרוט את נאומו של הרב כהנמן בתודעתנו, כל אימת שאנו נתקלים באדם או בתופעה המנסים להשכיח מאתנו את תורתנו. צריכים אנו 'לסגור חשבון' עם כולם, ולהשיב להם מנה אחת אפיים בגאון ובגאווה יהודית: במשך כל הדורות לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אך כולם הלכו בעקבותיו של טיטוס. ואילו אנו ממשיכים בדרך התורה ועוד נפאר את עולמו של בוראנו עד סוף כל הדורות".

הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל מייסד בית החולים "מעייני הישועה" סיפר מעשה מופלא:

פעם טסתי עם הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל לרומא לצורך מצוה. כשנסענו במונית ברחובותיה של רומא, אני שומע לפליאתי את הרב חוזר כמה פעמים על המשפט: "אני הולך לגמור אתו חשבון אחת ולתמיד".

תמהתי מאוד. מי שהכיר את הגרי"ש כהנמן זצ"ל ידע שמדובר באישיות טהורת לב, והמשפט הזה כלל לא התאים למדת הוותרנות המובהקת שהיתה בו. נראה היה ש"סיום החשבון" הזה חשוב מאד לרב, והוא נחוש בדעתו לבצע אותו...

הפתרון לתעלומה התגלה כאשר הגענו ל...שער טיטוס. הרב ביקש מנהג המונית לעצור. הוא התקרב אל השער הגדול, הביט בציור המנורה הטהורה החרוט על השער, יישר את כובעו, והכריז בקול גדול:

"טיטוס טיטוס, לפני אלפיים שנה רצית למחוק ולאבד את עם ישראל, מבלי להשאיר להם שם ושארית. אמור נא טיטוס, היש מי שמכיר אותך היום?! הלא אם אשאל את ילדי רומא מי היה טיטוס, ספק אם ידעו להגות את שמך... הרי מכל ה'תורה' שלך לא נותר מאומה! האם יש בעולמנו אנשים הרואים עצמם כממשיכי מורשתך?!

"ואילו אני, מגיע עכשיו מבני ברק שבארץ ישראל, אותה רצית להחריב, וברגע זה ממש יושבים בישיבתי למעלה מחמש מאות בחורים השוקדים על התורה

☺ זה כא 3 חוק! ☺

יהודי 'משכיל' ניגש לרב העיר ואמר בבוטות: "תמיהה גדולה יש לי על חכמי ישראל!".

נענה הרב: "ובכן, הגד אותה ונשמע". עמד וסיפר: "על נחש חלמתי, ופרנסה לא ראיתי. גם על פיל חלמתי ופלאות לא חזיתי. והיכן הם דברי חכמים?!" (עיין ברכות נ"ו ע"ב ונ"ז ע"א).

חיך הרב לעומתו: "מבקש אתה לאכול כגוי, לישון כגוי, ולחיות כגוי, ורק לחלום כיהודי?...".

☺ 3 חוק 3 חוק כא... ☺

לחיות כיהודי - זה אתגר שמלווה את החיים עצמם - לאכול כיהודי, לישון כיהודי, לא רק לחלום כיהודי או למות כיהודי...

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: לאחרונה פרסמו פקחי מיסה שומרי מצוות בנמל בן גוריון שמטוסי אל על עוברים בוודאות מעל בית העלמין בחולון, ורק בשעות מסוימות המסלול שונה, דבר שמדיר שינה מעיני כהנים רבים. השבוע פנו אלי שתי משפחות כהנים מחו"ל שתכננו להגיע להילולא של הישיבה ולא מצאו טיסות בשעות שאין בעיה. ראיתי בשו"ת יביע אומר ח"י (סי' נ"ב) שהביא מי שמתיר ולא הכריע לכאן או לכאן, בעוד שבחזון עובדיה שמחות ב' הרחיב בדבר והכריע להקל בודאי טומאה רק ברכבת, ואילו במטוס רק בספק טומאה. אשמח לקבל חוות דעתו של הרב בנושא סבוך זה.

תשובה: הנה בחזון עובדיה שמחות (ח"ב עמוד נא) לא היקל במטוס רק בספק טומאה כאשר כתבת, ובנדון דידן לא שייך זה כיון שבודאי עובר מעל בית קברות של ישראל. ומכל מקום היות שבעוה"ר בזמן הזה רוב היהודים בארץ ישראל מחללי שבת בפרהסיא (שאינן זה בית עלמין על שם החזון איש בבני ברק), ויש סוברים שדינם כגוים גמורים אף להקל, לפחות באיסור לאו (עיי' בשו"ת יביע אומר ח"א חיו"ד סי' י"א אות ב), וכמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות שבת שדין מחלל שבת בפרהסיא כגוי לכל דבריו. ובהליכות עולם (ח"ח עמוד ו) התיר להלותם ברבית ע"ש. וחזי לאצטרופי גם דעת מהרשד"ם דכהני דידן כהני חזקה הם. ועוד דדמי נדון דידן ליוצאים בשיירא במדבר, והכל יודעים שהם צריכים לחלל שבת מפני פיקוח נפש, שהתיר מרן בש"ע (סוף סי' רמ"ח), ובפרט לדבר מצוה, ואפי' תוך שלשה ימים לשבת. ע"ש. ולכן אם אין ברירה אחרת, נלע"ד שאפשר להקל, וצריך לעורר את הרבנים בארץ ישראל שימצאו פתרון מרווח לזה.

שאלה: האם מותר לכהנת להיכנס לבית הקברות?
תשובה: מותר.

שאלה: בשבת קודש פרשת יתרו האחרונה, הייתי עד למעשה אשר נראה לענ"ד חורג מההלכה, ולהלן המעשה: התפללתי בבית כנסת ליוצאי ג'רבא ולוב, ובעליית ששי התחיל החזן לקרוא קריאת התורה, וכשהגיע לפסוק "אנכי ה'" וגו', עצר את הקריאה, וקהל הבית הכנסת שרו את הפיוט "יום מעמד סיני", ואדם אחר קרא "מי האמין לשמועתנו" וכו' עד "תנו כבוד לתורה". ואחר כך המשיך החזן את הקריאה על הסדר. ע"כ המעשה. שאלתי, האם מנהג זה מיוסד ע"פ ההלכה. ואם חלילה יש טעם לפגם במנהג זה, האם יש לבטל זאת ולקרוא את הפיוט לפני תחילת הקריאה?

תשובה: המנהג הנ"ל מיוסד ע"פ ההלכה, וכן נוהגים בג'רבא מדורי דורות (מחבר הפיוט "יום מעמד סיני" הוא רבנו יצחק בן גיאת זצ"ל שנפטר בשנת ד' תתמ"ט בספרד, כחמשים שנה לפני הולדת הרמב"ם), וכן נוהגים במושב ברכיה עד היום. ואין בזה חשש, כמ"ש רבני אשכנז לגבי פיוט אקדמות (עיי' בכה"ח סי' תצ"ד אות כא). ואפילו לדעת הט"ז (שם סק"ו) שחולק בזה, היינו טעמא משום דפיוט אקדמות אינו מענין הקריאה כלל. כיעו"ש. אבל פיוט דידן הוא מענין הקריאה.

שאלה: במשפחתנו התפתח סכסוך קשה: האחות הגדולה מתעקשת שעל המצבה של אבי יחקק תאריך לועזי, ואילו אני ועוד אחות מתנגדות בכל תוקף. כיצד עלינו לנהוג?
תשובה: בחו"ל רשמו תאריך לועזי. בארץ ישראל כל אנשי החברה קדישא מתנגדים לזה מדורי דורות. יש להסביר לאחות שלא כדאי לצאת נגד מנהג ארץ ישראל. בקלות אפשר להשוות תאריך עברי ללועזי. ואת האזכרה ויארצי"ט וכו' הכל עושים לפי העברי.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל